

EMBERI ERŐFORRÁSOK ALAPKÉPZÉSI SZAK ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK

SZAKMAI TÖRZSANYAG

Érvényes a 2014/2015. tanév II. félévétől

1. Mutassa be a statisztikai munka főbb szakaszait; az adatgyűjtés és adatrendszerzés formáit (mintavételi technikák, statisztikai sorok és táblák), a megismert statisztikai módszerek főbb sajátosságait és alkalmazási területeit (viszonyszámok, leíró statisztika, értéken alapuló indexszámítás, összetett viszonyszámok standardizáláson alapuló összehasonlítása, sztochasztikus kapcsolatok – asszociáció, vegyes kapcsolat, korreláció és regressziószámítás -, mintából történő következtetés eszközei: becslés és hipotézisvizsgálat, idősorelemzés), illetve az eredmények grafikus illusztrálásának módjait (ábrák típusai és tartalmi, formai követelményei)!
2. Fogalmazza meg és közgazdaságilag értelmezze a határelemzés lényegét a mikroökonómiában! Hogyan jelenik meg a határelemzés a hasznosság, a termelés, a költségek, a bevétel és a profit kapcsán? Milyen szerepet játszik a határelemzés a mikroökonómiai optimalizálásban? (Az összefüggések közgazdasági értelmezése a fogyasztói kosár, a ráfordítás-összetétel és a profit kapcsán, valamint a tökéletesen versenyző erőforráspiacokra jellemző rövidtávú inputfelhasználás esetén.)
3. Hasonlítsa össze a tökéletesen versenyző és a monopolpiacot! Hasonlítsa össze a tökéletesen versenyző és a monopol vállalat teljes bevétel és határbevétel függvényét, a költségfüggvényeiket, valamint a profitmaximalizálási alapeseteiket (azonosságok és különbségek)! Hasonlítsa össze és értékelje a két piacformát jóléti szempontból (fogyasztói és termelői többlet, holtteher-veszteség)!
4. Fogalmazza meg az árupiaci kereslet rugalmasságának mibenlétét! Ismertesse a jövedelemrugalmasság és a kereszt-árrugalmasság előjeléből levonható következtetéseket, az árrugalmasságra ható tényezőket, valamint az árrugalmasság és az árbevétel kapcsolatát! Hogyan befolyásolja a monopol vállalat piaci eredményességét az általa gyártott termék keresletének árrugalmassága?
5. Milyen összefüggés mutatható ki az egy-és kétváltozós hasznossági függvények között, valamint az egy-és kétváltozós termelési függvények között (az összefüggéseket világítsa meg közgazdasági értelemben és a függvények képét illetően is)? Hasonlítsa össze a kétváltozós hasznossági függvényt és a kétváltozós termelési függvényt, a közömbösségi görbét és az isoquant görbét, valamint a közömbösségi térképet és az isoquant térképet! Hogyan és milyen kitétel mellett értelmezzük, illetve mérjük a helyettesítést a közömbösségi térkép és az isoquant térkép esetén?

6. Ismertesse az SNA rendszer mutatóit, azok tartalmát és a közöttük lévő összefüggéseket! Milyen módon számított mutató mentén mérhető a gazdasági növekedés, hogyan fejezzük ki a mértékét? Hazánkban jelenleg mekkora a gazdasági növekedés üteme? A GDP a tanult makroökonómiai modellekben hogyan jelenik meg (mivel azonosítható)? Mi az infláció, hogyan mérik, az SNA rendszer mutatóinak mely csoportjára gyakorol hatást, illetve mekkora a nagysága jelenleg hazánkban? A jegybanki alapkamat emelése hogyan hat az inflációra és a GDP-re?
7. Ismertesse az adók (jövedelemtől függő és autonóm) és a transzferek, valamint a kormányzati vásárlás változásának hatását az egyensúlyi jövedelemre, ennek megjelenését a makrojövedelem és az árszínvonal függvényében ábrázolt makrokeresleti függvényen, valamint az IS görbén! Mutassa be a költségvetési hiány finanszírozásának lehetőségeit, és hatásukat a makrogazdaságra! Értelmezze a multiplikátorhatást és a Haavelmo-tételt!
8. Ismertesse a keresleti és a költséginfláció mibenlétét, néhány kiváltó tényezőjét, a pénzkínálat szabályozásának eszközeit, és azok antiinflációs hatását! Hogyan jelenik meg az LM görbén a jegybank által történő pénzkínálat szabályozás eredménye?
9. Hogyan osztható fel az össznépeség munkaerőpiaci szempontból? Hogyan értelmezhető a munkakeresleti és a munkakínálati függvény, valamint a foglalkoztatási függvény, és mi a rövidebb oldal elve? Milyen összefüggés mutatható ki a foglalkoztatási függvény és a makrokínálati függvény között? Ha a gazdaság a potenciális kibocsátás szintjén termel, milyen helyzetben van a munkaerőpiac és ebben az esetben lehet-e a gazdaságban munkanélküliség? Hogyan mérhető a munkanélküliség nagysága, hazánkban jelenleg mekkora a mértéke, milyen típusai különböztethetők meg és ezek hogyan kezelhetők?
10. Sorolja fel a nemzetközi gazdaságtan fő témaköreit! Melyek a nemzetközi kereskedelem hasznai és mitől függ annak szerkezete (gondoljon a kereskedelmi elméletekre)? Érveljen a protekciónizmus és a szabadkereskedelem mellett! Jellemezze és mutassa be a fizetési mérleget, és annak főbb részeit!
11. Ismertesse a vállalati érintett (stakeholders) –elmélet lényegét, valamint jellemezze azok csoportjait (belső, külső érintettek). Ismertesse a tulajdonos kategóriák jellemzőit, céljait és kapcsolatrendszerüket (természetes személyek, intézményi befektetők vonatkozásában is). Fejtse ki a képviselői problémakör lényeges vonásait, valamint a corporate governance fogalmát, feladatait, valamint hasonlítsa össze azok megvalósítását az angolszász és német gyakorlatban!
12. Határozza meg az emberi erőforrás-gazdálkodás kialakulását, ismertesse a Peretti-féle korszakokat! Mutassa be Kővári György modelljének vertikális és horizontális metszetét, annak főbb elemit! Ismertesse a munkakör-értékelés fogalmát, célját, és térjen ki a Háy-féle módszer elemeinek bemutatására! Fejtse ki a teljesítményértékelés fogalmát, célját és főbb eszközeit, térjen ki a teljesítményértékelés egyéneket mérő eszközeinek bemutatására!

13. Ismertesse a számvitel célját, tárgyát, funkcióját, a számviteli rendszer működését meghatározó szabályokat! Mutassa be a számviteli beszámoló rendszerét, készítésük feltételeit, részeit, azok tartalmát, a számviteli törvényben alkalmazott időszakokat, időpontokat, a beszámoló könyvvizsgálatát, nyilvánosságra hozatalát! Határozza meg a vagyon megjelenítését, csoportosítását a számviteli beszámolóban, az eredmény-kimutatás szerepét, tartalmát!
14. Mutassa be a vagyon számviteli értékelésének szempontjait és szabályait, a bekerülési érték fogalmát, tartalmát; a bekerülési érték megállapításának sajátosságait, a külföldi pénzürtékre szóló eszközök és kötelezettségek bekerülési érték meghatározását, a realizált és nem realizált árfolyam-különbözetek elszámolását! Ismertesse a készletváltozások elszámolási módszereit, az immateriális javak, tárgyi eszközök terv szerinti és terven felüli értékcsökkenésének módszereit, elszámolását, piaci értékelések lehetőségeit!
15. Mutassa be az adó, az illeték és a járulék fogalmát, összehasonlításukat az ellenszolgáltatás igénybevétele szerint! Melyek az adókötelezettség főbb fajtái? Jellemezze az általános forgalmi adót, mint hozzáadott-érték adót! Ismertesse a számla-és nyugtaadási kötelezettséget. Hasonlítsa össze a vállalkozások személyi jövedelemadóját és a társasági adó szerinti jövedelemadózását, adóalap, adómérték és kedvezmények szerint! Melyek a helyi adók típusai, fajtái?
16. Határozza meg az érték fogalmát, jellemezze a piaci-és tőkeértéket (belső érték), az értékelés főbb szempontjait! Mutassa be a kötvények árfolyamára ható tényezőket, a kötvények hozamát, kamatláb-érzékenységét! Ismertesse a részvények értékelését, a részvényárfolyam összetevőit (PVGÓ)!
17. Jellemezze a beruházási és finanszírozási döntéseket! Mutassa be a beruházási javaslatok értékelését, a pénzáramok becslését és tartalmát! Melyek a döntési problémák, kritériumok (NPV, IRR, PI, MIRR)? Mutasson be néhány speciális beruházás értékelési helyzetet. Ismertesse a beruházások kockázatának elemzésére alkalmazható módszereket!
18. Jellemezze a bankrendszer fogalmát és két fő típusát! Határozza meg a Magyar Nemzeti Bank (MNB) elsődleges célját és feladatait! Jellemezze a közvetlen inflációs célkövetés rendszerét, illetve az MNB irányadó eszközét és a kamatfolyosó működését! Mutassa be a pénzügyi intézmények típusait! Sorolja fel és jellemezze a hitelintézetek főbb kockázatait! Jellemezze a prudenciális szabályozás eszközeit!
19. Mutassa be a fenntartható fejlődés fogalmát és értelmezését, a fenntarthatósági átmenet főbb lépéseit! Ismertesse a GDP kritikáját és hiányosságait, illetve az új típusú (környezeti, fenntarthatósági és jóléti) mutatókat (NEW, ISEW, GPI, HDI, ÖL)! Jellemezze a környezet-gazdaságtant, mint megoldáskeresőt! Határozza meg a külső gazdasági hatásokat (externáliákat) és azok internalizálásának módjait!
20. Miért fontos a marketing a szervezetek számára? Mi a marketing folyamata? Melyek a leggyakoribb tévhitek a marketinggel kapcsolatban? Magyarozza meg a következő fogalmakat (életpéldákkal): marketingtervezés, marketingkörnyezet, szegmentálás, pozicionálás, márkaérték (brand equity), ellátásilánc-menedzsment (SCM), holisztikus marketing. Milyen sajátosságai vannak a szolgáltatás-marketingnek, hogyan lehet a szolgáltatások minőségét biztosítani/javítani? Hasonlítsa össze a fogyasztói piacokat a szervezeti/üzleti piacokkal!

DIFFERENCIÁLT SZAKMAI ISMERETEK

Érvényes a 2014/2015.tanév II. félévétől

1. A munkaerőpiac fogalma, szereplői, egyensúlyi viszonyai. A munkaerőpiac keresleti, kínálati oldalát befolyásoló tényezők. Ismertesse a munkaerőpiac számbavételi rendszereit (KSH, FSZH, ILO)!
2. Melyek a munkanélküliség okai, típusai? Ismertesse a foglalkoztatási törvény lényegét, sorolja fel fejezeteit! Vázolja fel a foglalkoztatáspolitikai eszközrendszerét! (Sorolja fel a munkaerő-piaci szolgáltatásokat és a foglalkoztatást elősegítő támogatásokat; ismertesse az álláskeresők támogatási rendszerét.)
3. A magyar gazdaságban (az elmúlt 5 évben) tapasztalható munkaerő-piaci helyzetről Európai Unióss összehasonlításban milyen specifikumok állapíthatók meg? Milyen megállapítások tehetők a munkanélküliség és a foglalkoztatás regionális különbségeinek alakulásáról? Milyen új programok indultak/indulnak a foglalkoztatás (és foglalkoztathatóság) bővítése érdekében?
4. Mutassa be az atipikus foglalkoztatási formák jellemzőit, arányait Magyarországon az Európai Unióhoz viszonyítva (adatokat is ismertessen), és utaljon a magyarországi elterjedést gátló körülményekre! Részletesebben szóljon a legismertebb formákról: a részmunkaidőről, a munkaerő-kölcsönzésről, az outsourcing és a távmunka lényegéről. Elemezze a munkáltató és a munkavállaló szemszögéből a rugalmas foglalkoztatás leglényegesebb előnyeit és hátrányait!
5. Mutassa be a tudás alapú gazdaság fő vonásait! Értelmezze az „LLL” fogalmát; bizonyítsa előtérbe kerülésének szükségességét! Mutasson rá a tanulás különböző formáira (formális, non-formális és informális tanulás). Sorolja fel az élethosszig tartó tanulásra vonatkozó EU-irányelveket!
6. A HRM kialakulása, periodizálása. A HRM helye a szervezetben. A személyügyi szervezet belső struktúrája és szervezeti formái. A humán erőforrás gazdálkodás tartalma, kulcsfogalmai, funkciói. A személyügyi tevékenységek rendszere, vertikális és horizontális metszete. (Kővári-modell)
7. A gazdaság és oktatás kapcsolatrendszere; a gazdasági szféra elvárásai a munkavállalók felkészültségével szemben. A kompetenciák értelmezése; kompetencia-modellek. A kompetenciamenedzsment feladatai. A személyügyi tevékenység megközelítése a kompetencia-felfogás oldaláról.
8. A munkakör-értékelés lényege, felhasználási területei, a munkakör-értékelési módszerek típusai. Ismertesse a kompetencia alapú munkakör-értékelési rendszert! A DACUM-módszer lényege, alapelvei és alkalmazásának fő szabályai.
9. A munkakörelemzés fogalma, folyamata, tartalmi elemei. A munkakörelemzés egy lehetséges formájának bemutatása. A munkaköri leírás fogalma, a munkaköri leírással szemben támasztott követelmények. A munkaköri leírás tartalmi követelményei.

10. Az emberi erőforrás tervezés lényege, formái és területei. Mutassa be a kompetencia alapú létszámterv elemeit: munkaerő-szükséglet és munkaerő–fedezet tervezés. Az eltérések megállapítása és kezelése, az összehangolási akcióterv.
11. Személyzetbeszerzés előzményei, fogalma, folyamata, szakaszai. A toborzási és kiválasztási stratégia. A toborzás módját befolyásoló tényezők, belső és külső toborzás lényege és módszerei. A munkaerő kiválasztás lényege, belső és külső kiválasztás módjai.
12. Az alkalmazás feltételei (a foglalkoztatásra irányuló jogviszonyok). A beillesztési program lényege és szerepe a beilleszkedésben. Beillesztési coaching. Beválás-értékelés.
13. Motivációs folyamat, motivációs elméletek. Személyek javadalmazási rendszere: bérrendszer és béren kívüli juttatások. Rugalmas juttatási rendszerek, cafeteria.
14. A munkavállalók teljesítményértékelésének lényege, céljai, fő kérdései. A teljesítményértékelési rendszer tervezése és bevezetése. Értékelési technikák. Értékelő és Fejlesztő Központ. Értékelő beszélgetés. Értékelési hibák.
15. A személyzetfejlesztés lényege, elemei, felhasználási területei. A kompetenciák értékelése; a kompetenciadeficit megállapítása. Képzés és fejlesztés. [Kapcsolódó alapfogalmak értelmezése, lényegük kiemelése, hasonló és eltérő mozzanataik: tanfolyam – tréning - coaching – mentorálás. Iskolarendszerű- és iskolarendszeren kívüli képzések.] A felnőttképzés sajátosságai; a felnőttkori tanulást segítő és nehezítő tényezők. Az Európai Képesítési Keretrendszer.
16. A humánerőforrás-gazdálkodás reagálása a gazdasági környezet hatásaira. A szervezeti létszámleépítés formái. Az EU 75/129. sz. irányelve a csoportos (tömeges) létszámleépítésről.
17. A munkaügyi kapcsolatok fogalma és feltételrendszere. A munkavállalók és a munkáltatók érdekképviseleti szervezetei a fejlett piactudományban. A sztrájk fogalma és típusai. A direkt akciók sztrájkon kívüli formái.
18. A stratégiai humánerőforrás fejlesztés. Karriertervezés és életpálya-menedzsment. Karriermenedzsment alapfogalmak. A karrierfejlesztés módszerei. A karriermenedzsment a szervezetben. A karrier megtervezésének helyes sorrendje. Életpálya szakaszok.
19. Az e-HRM fogalma, tartalmi elemei, felhasználási területei. A személyügyi szoftverek által támogatott fő funkciócsoportok. A Magyarországon elérhető legfontosabb integrált személyügyi szoftverek. Ezek egyikének részletesebb bemutatása a tanulmányok és a vállalat-látogatások tapasztalatai alapján. A HR-controlling fogalma és főbb mutatószámai.
20. A vállalat látható és láthatatlan vagyona. A szellemi tőke jellemzői, összetevői, számbavételének problematikái. A humán tőke értelmezése, jellegzetességei, fejlesztésének feladatai.